

Familiens juridiske håndbog

Indhold

Tid til et familietjek?	3
Fælleseje og særeje	4
Ugifte	
Fælleseje	
Gæld	
Særeje	
Bryllup i udlandet	
Familiens forsikringer	7
Hvem ejer pensionen?	8
Ønsker i en anden løsning?	
Hvem får pensionerne ved død?	
Hvem får hvad, hvis I skal skilles?	10
Hvem får hvad? Når ugifte går fra hinanden ...	
Hvem får hvad? Når ægtepar bliver skilt ...	
Gæld	
Ægtefæller	
Børn fra tidligere forhold	
Arv og testamente	14
Har i behov for et testamente?	
Ugifte par	
Forældremyndighed	
Børnetestamente	

Tid til et familietjek?

I Familiens Juridiske Håndbog kan I blive klogere på de generelle juridiske forhold for familier. Men hvordan netop jeres familie er stillet i tilfælde af skilsmisse, ulykke eller dødsfald, kan I blive meget klogere på ved et Familietjek. Et Familietjek er et møde, hvor familieadvokaten gennemgår alle jeres juridiske forhold. Her finder I ud af, om der er behov for at oprette ægtepagt om særeje, tegne nye forsikringer, oprette testamente eller børnetestamente – og det tager højst nogle få timer.

Kontakt Sekretariatet på tlf. 70 27 00 12 eller find din nærmeste Familieadvokat på danskefamilieadvokater.dk og aftal et Familietjek allerede i dag. Så kan I undgå ubehagelige overraskelser i fremtiden.

Familiens Juridiske Håndbog giver svar på en række spørgsmål om arv og familieret, som er relevante for alle par – gifte såvel som ugifte. Vi håber, I vil læse den, da den kan afværge mange konflikter i parforholdet. Håndbogen kan ikke erstatte personlig advokatrådgivning, men den kan opklare, om lovens standardregler passer til jeres familie – eller om I har behov for advokathjælp til at få en skræddersyet løsning. Når I har orden i papirerne, kan I spare jer selv for en masse tvivl og usikkerhed. Og hvis det utænkelige sker, at en af jer falder bort i utide, eller I går fra hinanden, vil I have færre bekymringer, når juraen er på plads.

Har I behov for at få uddybet svarene, eller har I flere spørgsmål? Så kontakt Sekretariatet på tlf. 70 27 00 12 eller læs mere på danskefamilieadvokater.dk

God læselyst.
Danske Familieadvokater

Fælleseje og særeje

Ugifte

Som ugifte samlevende ejer I hver især de ting, som I har bragt med ind i forholdet, samt de ting I har anskaffet under samlivet. Kun ting, som I har erhvervet sammen, dvs. hvor I begge har betalt for tingen, fået jeres navne registreret på købsbevis, skøde eller lignende, skal deles, hvis parforholdet ophører.

Fælleseje

Når I bliver gift, får I automatisk formuefællesskab, også kaldet fælleseje. "Fælleseje" er egentlig et misvisende udtryk, for I ejer ikke ting i fællesskab, mens I er gift. Juridisk set ejer I hver især det, som I selv anskaffer jer eller får som gave eller arv. Præcis som da I var ugifte. Konsekvensen af formuefællesskab viser sig først ved ægteskabets opløsning, dvs. ved separation, skilsmisse eller død. Til den tid har I nemlig pligt til at dele jeres respektive nettoformue med den anden. Hvis den ene af jer har en såkaldt negativ formue, altså skylder mere end han eller hun ejer, skal underskuddet ikke deles mellem jer.

Gæld

Det er en udbredt misforståelse, at ægtefæller automatisk hæfter for hinandens gæld. I praksis sker det sjældent i dansk ret. Tværtimod hæfter I hver især kun for jeres egen gæld, uanset om gælden er opstået før eller under ægteskabet. Her er det underordnet, om der er formuefællesskab eller sær-

eje i ægteskabet. Hvis I begge skriver under på eksempelvis et banklån, hæfter I sammen for lånet. I visse tilfælde hæfter samboende ægtefæller også for tilbagebetaling af hinandens skattegæld, hvis den er opstået under ægteskabet.

Særeje

Er der stor forskel på de værdier, I hver især ejer, eller har den ene af jer udsigt til en stor arv? Så er det værd at overveje, om I skal aftale en anden ordning end formuefællesskab, nemlig særeje. Har I særeje, skal der ikke ske deling ved separation, skilsmisse og/eller død. Hvis I ønsker at holde jeres respektive værdier eller nogle af dem uden for delingen, ved en eventuel opløsning af ægteskabet, skal I altså aftale særeje – en såkaldt ægtepagt om særeje. Ægtepagten er en skriftlig aftale, der skal underskrives og tinglyses, før den er gyldig.

Bryllup i udlandet

Under visse betingelser kan I godt blive gyldigt gift på en rejse i udlandet. Men I skal være opmærksomme på, at I som udgangspunkt er underlagt danske familieretlige regler om formuefællesskab m.v., hvis manden på vielsestidspunktet har fast bopæl i Danmark. Bor manden derimod i udlandet på vielsestidspunktet, kan I meget vel være underlagt reglerne i et andet land, hvor man ikke benytter formuefællesskab. Det bør i givet fald undersøges nærmere.

*Det er en udbredt
misforståelse,
at ægtefæller
automatisk hæfter
for hinandens gæld.
I praksis sker det
sjældent i dansk ret.*

*Det er ærgerligt at
være underforsikret,
hvis uheldet er ude.*

Familiens forsikringer

Når I gifter jer eller flytter sammen, ændrer jeres forsikringsbehov sig. Det er ikke længere en individuel vurdering, men en fælles vurdering. Derfor er det vigtigt at finde ud af, hvordan hver ægtefælle/part er forsikret, og hvordan familien samlet set bliver bedst sikret.

Det er ærgerligt at være underforsikret, hvis uheldet er ude. Er værdien af bryllupsgaverne for eksempel tilstrækkeligt dækket? Eller er I overforsikrede, så I har to forsikringer, der dækker den samme skade?

DE MEST ALMINDELIGE FORSIKRINGER ER:

Ulykkesforsikringen

Det er en almindelig misforståelse, at børnene er dækket af forældrenes ulykkesforsikring. Sørg for at alle familiemedlemmer er dækket af en forsikring hver, også børnene.

Indboforsikringen/Familieforsikringen

Dækker skader på ting og ansvar for skader forvoldt af et familiemedlem, herunder hjemmeboende børn under 21 år.

Pensionsforsikring

Er familien afhængig af én ægtefælles indkomst? Så bør I overveje at tegne en forsikring mod tabt arbejdsevne.

Retshjælpsforsikring

Langt de fleste familier har også en retshjælpsforsikring. Den følger nemlig automatisk med, når I tegner en indboforsikring/familieforsikring, en villa- eller fritidshusforsikring eller en kaskoforsikring for et motorkøretøj eller en lystbåd.

Har I en retshjælpsforsikring, betaler forsikringssselskabet advokatomkostningerne, hvis I bliver involveret i en retssag. Ofte er der dog en selvrisiko og et loft for dækningsbeløbet. Vær opmærksom på, at det ikke er alle typer retssager, der er omfattet af forsikringen.

Opsparing til pension bliver ofte opfattet som familiens fælles opsparing til alderdommen. Juridisk set er pensionen imidlertid ikke fælles. Den tilhører kun den af jer, i hvis navn opsparingen er foretaget. Derfor bliver jeres respektive pensionsopsparinger normalt ikke delt, hvis I bliver separeret eller skilt. Heller ikke selvom I har formuefællesskab i jeres ægteskab.

For de fleste ægtepar er der forskel på, hvor meget hver især sparer op til pension. Opsparingens størrelse afhænger jo af arbejdspladsen, uddannelse, arbejde på fuld tid eller deltid, hvorvidt I er selvstændigt erhvervsdrivende og meget andet. Som udgangspunkt skal pensionsopsparinger ikke deles. Kun hvis den ene ægtefælle har foretaget en opsparing, der kan betragtes som "ekstra", og ægteskabet har været i mere end 5 år, kan det komme på tale, at den overskydende pensionsopsparing bliver delt.

I lovgivningen er der mulighed for at give den pensionsmæssigt svagest stillede ægtefælle en mindre økonomisk kompensation. Der er dog en lang række betingelser, der skal være opfyldt, før kompensation er en mulighed.

Ønsker i en anden løsning?

Vil I sikre, at der sker en ligelig deling af jeres kapital- og ratepensioner og sam-

tidig undgå diskussioner i forbindelse med eventuel opløsning af ægteskabet? Så skal I oprette en ægtepagt om deling af pensioner.

Hvem får pensionerne ved død?

Som ugifte samlevende bør I være opmærksomme på, om I er begunstiget på hinandens pensioner, livsforsikringer og ATP. Dette har relevans ved dødsfald. Typisk vil dødsfaldssummer blive udbetalt til ens "nærmeste pårørende", medmindre man indsætter en begunstiget ved navns nævnelse.

Ugifte samlevende er ikke hinandens "nærmeste pårørende", hvis pensionen eller forsikringen er oprettet før 1.1.2008. Her er det altså væsentligt at være opmærksom på at få hinanden indsat som navngivne begunstigede. For pensioner og forsikringer, der er oprettet efter 1.1.2008, gælder det, at "nærmeste pårørende" automatisk omfatter samlever, der har børn sammen eller har boet sammen i mindst 2 år.

Har I en pensionsordning eller forsikring, hvor I ønsker, at den nye betegnelse skal gælde, skal I underskrive en ny begunstigelseserklæring. Som ægtefæller er I hinandens "nærmeste pårørende", og den længstlevende af jer vil få eventuelle dødsfaldssummer udbetalt uden om dødsboet.

*Som udgangs-
punkt skal pensions-
opsparinger ikke
deles.*

Hvem får hvad, hvis I skal skilles?

Hvem får hvad? Når ugifte går fra hinanden ...

Hvis I er ugifte samlevende og vælger at gå fra hinanden, kan hver part beholde de ejendele, som vedkommende er registreret som ejer af. Der er ingen pligt til at dele sine værdier med den anden, således som det gælder for ægtefæller med formuefællesskab. Ofte kan den manglende deling ople-

ves som unfair – måske man ikke er gået så højt op i, hvem der var registreret som ejer af ejendele, og begge har måske været med til at bidrage til værdistigningerne på en ejendom, selvom det kun er den ene, der har været formelt registreret som ejer. Kun i særlige tilfælde kan det komme på tale, at der skal betales et kompensationsbeløb som følge af, at den ene af

jer har fået en berigelse på den andens bekostning. Er du i en samlivsophævelse, hvor du føler dig snydt, vil familieadvokaten kunne hjælpe med at vurdere sagen.

Samlevende par kan med fordel oprette en aftale, hvor I i god tid aftaler de nærmere delingsregler i tilfælde af, at samlivet senere ophører. Også hvis I

ejer en fast ejendom i lige sameje, bør I få advokathjælp til at oprette en samejeoverenskomst, hvor I aftaler, hvordan deling og salg skal ske, hvis I går fra hinanden.

Hvem får hvad? Når ægtepar bliver skilt ...

Hvis I er gift og en dag ønsker jeres ægteskab opløst, skal jeres formue ►

Er du i en samlivsophævelse, hvor du føler dig snydt, vil familieadvokaten kunne hjælpe med at vurdere sagen.

gøres op og deles. Ved bodelingen skal jeres formuer opgøres hver for sig:

Hver ægtefælles gæld bliver gjort op; gælden trækkes fra vedkommendes aktiver, og på den måde når man frem til hver ægtefælles del af boet. Hvis nettoværdien af din bodel giver et positivt resultat, skal du give halvdelen til din ægtefælle. Tilsvarende skal din ægtefælle afgive halvdelen af sin positive bodel til dig.

Hvis begge jeres bodele er positive, vil I altså have lige store formuer med ud af ægteskabet, når bodelingen er overstået. De ting, I hver især ejer, bliver kaldt aktiver (indbo, bolig, bil m.v.), og de bliver opgjort til handelsværdien. Altså, hvad de kan indbringe ved salg. Normalt er det uden betydning, hvad aktiverne oprindelig har kostet.

Gæld

Gæld bliver ikke delt, og hvis en af jer har en gæld, der er større end vedkommendes aktivers værdi, bliver bodelen opgjort til kr. 0. I sådan et tilfælde er det kun den anden ægtefælles positive bodel, der bliver delt. Er din ægtefælle dybt forgældet, er udsigten til, at du skal af med halvdelen af dine værdier til din ægtefælle (og ægtefællens kreditorer) måske ikke særligt tillukkende. Derfor kan I oprette en ægtepagt om særeje, så I ikke skal dele jeres respektive formuer, hvis ægteskabet senere bliver opløst ved separation eller skilsmisse. Ægtepagten sikrer også, at du kan beholde dine værdier uden deling,

hvis du lever længere end din ægtefælle. I forbindelse med en separation eller skilsmisse er det ofte svært at blive enige om delingen. Fx hvilken værdi de enkelte ejendele har, og hvem der ejer hvad. Derfor er det en god ide at inddrage familieadvokaten fra starten.

Ægtefæller

Ifølge arveloven har I som ægtefæller automatisk arveret efter hinanden. Har I ingen børn, arver den længstlevende alt, hvad den anden efterlader sig. Der skal ikke betales boafgift (tidligere kaldt arveafgift) til staten, når du arver fra din ægtefælle. Har I børn sammen, er børnene også arvinger efter den afdøde. Men den længstlevende af jer kan vente med at udbetale børnenes arv, hvis han eller hun vælger at sidde i uskiftet bo. Så får enken/enkemanden råderet over den samlede formue, indtil vedkommende selv en dag dør. Den længstlevende kan også beslutte at skifte boet i levende live og udbetale børnenes arv, fx hvis han eller hun ønsker at blive gift på ny.

Børn fra tidligere forhold

Hvis den afdøde ægtefælle havde sær børn, dvs. børn fra tidligere forhold, er det ikke muligt at sidde i uskiftet bo uden børnenes skriftlige accept. Den accept kan man i praksis ikke få, hvis børnene er under 18 år. Som hovedregel skal disse børn have deres arv udbetalt straks, og midlerne skal sættes ind på en konto i et pengeinstituts forvaltningsafdeling, indtil børnene bliver myndige.

Arv og testamente

Har i behov for et testamente?

hvis I vil give hinanden en større arvelod end arveloven foreskriver, skal I oprette et gensidigt testamente. Derved sikrer I, at arven i størst muligt omfang tilfalder den længstlevende af jer frem for børnene. Har en eller begge af jer børn fra tidligere forhold, kan I i testamentet med fordel tage stilling til, hvordan arven skal fordeles mellem børnene, når I begge er væk. Skal alle børn fx arve lige meget, eller synes I, at en anden fordeling er mere fair? I bør også overveje, om børnenes arv skal tilhøre dem som deres særeje? Det betyder, at arvingerne ikke skal dele arven med deres respektive ægtefæller i tilfælde af separation, skilsmisse eller ægtefællens død.

Ugifte par

Er I ugifte samlevende, har I ingen automatisk arveret efter hinanden. Det gør i den forbindelse ingen forskel, hvor længe samlivet har varet. Som ugift par bør I derfor overveje at oprette et gensidigt testamente, hvor I indsætter hinanden som arvinger. Der skal betales bo- og tillægsboafgift (tidligere kaldet arveafgift) på op til 36,25%, når du arver fra din samlever. Har I boet sammen i 2 år, nedsættes afgiften til 15%.

Forældremyndighed

Som ægtefæller eller ugifte samlevende har I fælles forældremyndighed over jeres fælles børn og skal sammen

træffe beslutninger om valg af skole, læge m.v. Hvis samlivet eller ægteskabet ophører, er det hovedreglen, at den fælles forældremyndighed fortsætter uændret. Der kan desværre opstå konflikt om forældremyndigheden i disse situationer, men uanset hvad I vælger, har børnene ret til samvær med begge forældre, og I skal derfor indgå en aftale om samvær.

Børnetestamente

Hvis en af jer dør, får den længstlevende af jer automatisk forældremyndigheden alene. Men omkommer I eksempelvis ved den samme ulykke, er det vigtigt, at I har tilkendegivet, hvem I synes, der er bedst egnet til at stå for barnets videre opdragelse. I kan tilkendegive jeres ønsker om, hvem I anser for bedst egnet til at overtage forældremyndigheden i en skriftlig hensigtserklæring. Det hedder et børnetestamente. Jeres børnetestamente indgår så i myndighedernes vurdering af, hvem der skal overtage forældremyndigheden, og hvad der er bedst for barnet. I et børnetestamente kan I enten pege på enkeltpersoner (typisk den enes søskende) eller ægtepar, som I ønsker skal overtage forældremyndigheden. I kan også indsætte flere personer i prioriteret rækkefølge.

Et børnetestamente er gyldigt, så snart I begge har underskrevet det. Men I kan også vælge at skrive det under hos

rettens notar, som så opbevarer børnetestamentet og sikrer, at det kommer frem, hvis det en dag bliver relevant. I kan til enhver tid tilbagekalde eller ændre børnetestamentet, hvis I senere får andre ønsker om, hvem der skal overtage forældremyndigheden. Et børnetestamente behøver ikke at være et omfattende dokument, men det er alligevel vigtigt, at det er udformet præcist og korrekt. Derfor er det en god ide at få hjælp hos en familieadvokat.

Tid til et Familietjek?

I Familiens Juridiske Håndbog kan I blive klogere på de generelle juridiske forhold for familier. Men hvordan netop jeres familie er stillet i tilfælde af skilsmisse, ulykke eller dødsfald, kan I blive meget klogere på ved et Familietjek.

Et Familietjek er et møde, hvor familieadvokaten gennemgår alle jeres juridiske forhold. Her finder I ud af, om der er behov for at oprette ægtepagt om sær-eje, tegne nye forsikringer, oprette testamente eller børnetestamente – det tager højst nogle få timer.

Kontakt Sekretariatet på tlf. 70 27 00 12 eller find din nærmeste Familieadvokat på danskefamilieadvokater.dk og aftal et Familietjek allerede i dag. Så kan I undgå ubehagelige overraskelser i fremtiden.

Danske Familieadvokater er en landsdækkende forening af advokater med speciale i familieret. Vi rådgiver og bistår private, når de skal løse juridiske spørgsmål og konflikter.